

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	L. Odijk	Datum	13 december 2022
Doorkiesnummer	030 - 28 62187	Kenmerk	4581023/20221031/LO
E-mail	Leendert.odijk@utrecht.nl	Onderwerp	Voortgang Overvecht-Noord aardgasvrij
Bijlage(n)	-	Beleidsveld	Energie en Klimaat

Geachte leden van de raad,

In Utrecht stappen we over op schone energie. Hier werken we op drie manieren aan: besparen en isoleren, duurzaam opwekken en het aanpassen van warmtenetten en het elektriciteitsnetwerk. Deze raadsbrief gaat over Overvecht-Noord aardgasvrij, wat er is gerealiseerd, en wat er nog nodig is. Omdat er de laatste tijd landelijke veel ontwikkelingen zijn, praten we u ook bij over deze ontwikkelingen rondom de warmtetransitie.

Programma Overvecht-Noord aardgasvrij

In Overvecht-Noord werken we aan een betaalbare oplossing voor gebouweigenaren om de overstap te maken van gas naar een alternatieve duurzame warmte-oplossing in de wijk. Op [5 juli 2021](#) en op [20 december 2021](#) informeerden wij u over de voortgang van het project Overvecht-Noord aardgasvrij. Op [30 augustus 2022](#) over de uitkomst van onze deelname aan het groeifonds en op [1 september 2022](#) over de voortgang Elektrisch koken. Hierin berichtten wij u dat we u in een wijkuitvoeringsplan de uitkomsten samenvatten en inzicht geven in het vervolg. Inmiddels heeft het wijkuitvoeringsplan landelijk een andere invulling gekregen dan in het klimaatakkoord was beschreven. Het wijkuitvoeringsplan is nu een van de instrumenten beschreven in de ontwerp 'Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie' (Wgiw) en als nadere uitwerking hiervan het besluit 'gemeentelijke instrumenten warmtetransitie'. De verwachting is nu dat de wet op 1 januari 2024 wordt ingevoerd. In die wet is een wijkuitvoeringsplan de onderbouwing voor het besluit in het Omgevingsplan voor het definitieve warmteaanbod en de datum per wanneer de aardgaslevering zal worden stopgezet. Dit Omgevingsplan zal ter vaststelling aan de raad worden voorgelegd. Verder is de Wgiw verbonden met de nieuwe Wet collectieve Warmtevoorziening (WcW). De verwachting is dat de wet op 1 juli 2024 wordt ingevoerd.

Op dit moment zijn zowel de Omgevingswet als bovengenoemde wetten (Wgiw en WcW) nog niet vastgesteld en kunnen we dus formeel nog geen omgevingsplan/wijkuitvoeringsplan vaststellen. We werken daarom, vooruitlopend op de inwerkingtreding van de wetten, aan een 'Programma Overvecht-Noord aardgasvrij'. Dit programma heeft geen wettelijke verankering aan de hierboven genoemde wetten en schetst de werkwijze voor de uitvoering van Overvecht-Noord. Na vaststelling van een conceptprogramma, waarin de aanpak voor Overvecht-Noord is uitgewerkt en inzicht is in betaalbaarheid, halen we breed in de wijk reacties op bij bewoners. De verwachting is dat we dat in het 2^e kwartaal van 2023 doen. Nadat deze

reacties zijn verwerkt leggen we het programma voor aan uw raad, uiterlijk in het 4^e kwartaal 2023. Dit betekent dat we voor Overvecht-Noord werken onder de huidige warmtewet en daarmee goede afspraken met Eneco kunnen maken over de uitvoering. We houden daarbij rekening met de toekomstige situatie, zodat afspraken ook stand kunnen houden. Voor het stedelijk perspectief werken we dit verder uit; we verwachten eind 2023 een samenwerkingsovereenkomst met Eneco te sluiten voor deze stedelijke afspraken, rondom uitbreiding in blok 1 en de binnenstad.

Wat hebben we gedaan

Op dit moment zijn alle onderzoeken voor Overvecht-Noord afgerond. Bureaus APPM&CE-Delft hebben onderzoek uitgevoerd naar de laagst maatschappelijke kosten voor de overstap van gas naar alternatieve verwarming mogelijkheden van woningen in Overvecht Noord. Bureau Greenvis heeft samen met de besturen van de buurtinitiatieven de mogelijkheden onderzocht van lokale netten. Eneco heeft samen met de bestuursleden van buurtinitiatief NEV onderzoek gedaan naar de haalbaarheid van een aquathermiebron. Vervolgonderzoeken door Energiepaleis en Van Dorp (afgestemd met bewoners en bedrijven) hebben inzicht gegeven in oplossingen voor het Antoniuskwartier, de Vechtdijk en voor MKB-bedrijven. We hebben hiermee inzicht in alle (onrendabele) kosten en publieke waarden, behorende bij de verschillende warmteoplossingen. Voor het grootste deel van de wijk is een warmtenet de beste oplossing, voor het Antoniuskwartier en de Vechtdijk ligt een all-electric oplossing meer voor de hand. Met MKB-bedrijven zijn we in gesprek voor passende oplossingen. Naar aanleiding van de pilot hebben we zicht op een aanpak om elektrisch koken mogelijk te maken bij huiseigenaren die al op stadsverwarming zijn aangesloten en er is inzicht in een beoogde buurtvolgorde voor uitvoering. De deeloplossingen zijn met de klankbordgroep, buurtinitiatieven, meedenkgroepen, corporaties en netwerkbedrijven besproken en de resultaten verwerken we in het Programma Overvecht-Noord aardgasvrij. De genoemde onderzoeken zullen als bijlagen worden toegevoegd aan het programma Overvecht Noord aardgasvrij.

Wat moeten we nog organiseren

De reden dat wij nu nog geen programma Overvecht-Noord Aardgasvrij aan u voorleggen is dat we als gemeente op 3 zaken wachten die het programma compleet maken.

1. Definitie vanuit het rijk voor woonlastenneutraliteit en betaalbaarheid

Op dit moment wordt er door VNG in samenwerking met het ministerie van BZK gewerkt aan een aanscherping van de definitie betaalbaarheid in de vorm van een handreiking. Als gemeente dienen we voor de overgrote meerderheid van de bewoners minimaal een woonlastenneutraal aanbod aan te bieden zoals omschreven in het klimaatakkoord. De handreiking wordt op zijn vroegst in het eerste kwartaal van 2023 verwacht. Op basis daarvan kunnen wij ons aanbod aan bewoners in Overvecht-Noord toetsen aan de landelijke norm.

2. Vervolg subsidie op groeifonds

Zoals in de raadsbrief op [30 augustus 2022](#) gemeld, staan we als gemeente Utrecht op de reservelijst van het Nationaal Groeifonds. Het ministerie van EZK heeft aangegeven een nieuwe regeling op te zetten om projecten, die niet in aanmerking komen voor een bijdrage uit het groeifonds, de mogelijkheid te bieden een subsidie aan te vragen. Op dit moment wordt deze regeling verder uitgewerkt. In het eerste kwartaal van 2023 worden de voorwaarden openbaar gemaakt. Wij wachten hierop, zodat we deze regeling mee kunnen nemen in onze financiële afweging. Daaruit moet blijken of we een woonlastenneutraal aanbod voor de hele

wijk of een deel van de wijk kunnen realiseren. Dat bepaalt de scope van het programma dat we aan uw raad voorleggen.

3. Definitief aanbod voor aansluiting warmtenet Eneco

Eneco maakt op dit moment een warmteontwerp voor de nog aan te sluiten woningen in Overvecht-Noord. In januari 2023 verwachten wij inzicht in de maximale kosten voor de aansluitkosten. Op basis van deze kosten kunnen we inzichtelijk maken of een betaalbare oplossing voor handen is en laten we de casus door een onafhankelijke derde partij toetsen op marktconformiteit. De verwachting is dat in het vierde kwartaal van 2023 een definitieve gebiedsovereenkomst met Eneco wordt gesloten over de aansluitvoorwaarden.

Eigendom warmtenetten

Op [21 oktober 2022](#) heeft het kabinet besloten dat warmtenetten voor tenminste 51% in handen van publieke partijen moeten komen. Daarbij moeten deze aandelen direct of indirect berusten bij de staat, een provincie, gemeente of een ander openbaar lichaam. De uitwerking van dit besluit wordt opgenomen in het wetsvoorstel Wet collectieve Warmtevoorziening. Na inwerkingtreden van deze wet (naar verwachting 1 juli 2024) zullen gemeenten alleen nieuwe warmtekavels mogen toewijzen waarbij de infrastructuur (voor tenminste 51%) in handen is van één of meerdere publieke partijen, of waar één of meerdere publieke partijen door een meerderheidsaandeel in een integraal warmtebedrijf zeggenschap hebben over de infrastructuur. Wel blijft de eindverantwoordelijkheid voor zowel aanleg en beheer van de infrastructuur als voor de warmtelevering en productie of inkoop van warmte bij één warmtebedrijf liggen. Dit kan een integraal publiek/privaat warmtebedrijf zijn of een joint venture waarbij het warmteleveringsbedrijf bijvoorbeeld een privaat bedrijf betreft.

Op dit moment zoeken wij uit op welke manier publiek eigenaarschap van warmtenetten het beste ingevuld kan worden in de gemeenten Utrecht en Nieuwegein, afgezet tegen de publieke waarden zoals vastgesteld door uw raad. Zo onderzoeken we de publieke investerings- en realisatiekracht van de gemeente en andere publieke partijen, hoe een publiek-private samenwerking eruit kan zien en hoe dit zich verhoudt tot de bestaande warmtenetten. Uiterlijk in het tweede kwartaal van 2023 zullen wij u hierover nader informeren en op welke wijze dit aansluit bij de aanpak in Overvecht Noord.

Verduurzaming van huidige warmtenetten

De buurtinitiatieven Nieuwe energie voor de Vechtzoom en Klopvaart hebben u een brief gestuurd met hun zorg over de verduurzaming van het warmtenet van Eneco. De zorg van de bewoners zit in het tempo van verduurzamen van de bronnen van Eneco.

Eneco heeft middels het [one planet plan](#) haar visie gepubliceerd op verduurzaming van haar warmtenetten. Daarbij is de ambitie van Eneco om in 2035 klimaatneutraal te zijn. Dat zal dan voor een klein deel ook nog via compensatie kunnen. In Utrecht is tevens afgesproken om alle bronnen van het warmtenet volledig duurzaam te laten zijn in 2040. Daarvoor zijn in Utrecht op dit moment de eerste concrete ontwikkelingen zichtbaar. Bij de Riool Water Zuivering Installatie (RWZI) in Overvecht is in juni 2022 de bouw van de warmtepomp begonnen om de warmte uit het riool te benutten. Er zijn voor 5 warmtebuffers (4 in Utrecht 1 in Nieuwegein) onderzoeks- en vergunningstraject doorlopen en vergund. Er is een onderzoek gaande naar de mogelijkheid van een aquathermiebron in Nieuwegein. Ook onderzoeken de gemeente Utrecht en Eneco de mogelijkheden van temperatuurverlaging van het hele net. Doel is om een veel hogere efficiëntie van de inzet van duurzame bronnen op lagere temperatuur te realiseren.

De verkenning naar geothermie gaat door, net als onderzoeken naar seizoensopslag in de bodem. Wij maken afspraken met Eneco om de komende jaren nieuwe ontwikkelingen op te zetten en zo

mijlpalen in de verduurzaming van het net te realiseren. Deze terugkerende [afspraken](#) maken we gezamenlijk met Nieuwegein in de samenwerkingsovereenkomst.

Kosten voor warmtealternatieven

Uitgangspunt voor de overstap naar een alternatief voor aardgas is dat we de maatschappelijke kosten zo laag mogelijk willen houden. Hiervoor zijn voor Overvecht-Noord alle kosten voor de verschillende warmtealternatieven door APPM/CE Delft en Greenvis op een gelijkwaardige wijze berekend en inzichtelijk gemaakt. Daarbij zijn alle investerings- en verbruikskosten van bron, infranetwerk en huisaanpassingen meegenomen. Hieruit blijkt dat de maatschappelijke kosten voor de uitbreiding van het warmtenet bij circa 2500 huishoudens het laagste zijn. Ook is berekend dat dan de eindgebruikerskosten het laagst zijn.

De wens van de bewonersinitiatieven is om deze overstap pas te maken als de duurzame bronnen zijn gerealiseerd. Om aan de klimaatafspraken van Parijs te voldoen, doorlopen we drie parallelle transitities die uiteindelijk op elkaar aan moeten sluiten: energiezuinig maken van onze gebouwen, verduurzamen van onze bronnen en het aanpassen van de infrastructuur om de nieuwe bronnen met de gebouwen te verbinden. Het is onmogelijk om deze transitities exact gelijk te timen. Dat zou betekenen dat de kip op het ei aan het wachten is en het ei op de kip. Wel moet er voldoende zekerheid bestaan dat het eindplaatje klopt, zoals uw raad ook heeft uitgesproken bij de vaststelling van de Transitievisie Warmte. Dat betekent onder andere dat voor aansluitingen op collectieve warmte voldoende duurzame bronnen beschikbaar moeten zijn. Voor de eerste tranche hebben we dat ook vastgesteld en uw raad daarover geïnformeerd. Bovendien is voor duurzame alternatieven veel elektriciteit nodig; dit vraagt een verzwaring van het elektriciteitsnet. Dit is niet wenselijk vanwege hogere maatschappelijke kosten, omdat je hiermee zowel moet investeren in een warmtenet als in verzwaring van het elektriciteitsnet. Dat betekent dat een ander alternatief dan collectieve warmte (bijvoorbeeld elektrische verwarmers) gebruikers in Overvecht op hogere kosten jaagt. Daarnaast is de benodigde elektriciteit nog niet volledig duurzaam opgewekt. Het tempo van verduurzamen van elektriciteit ligt lager dan de verduurzaming van het warmtenet.

Marktconsultatie

De nieuwe wet introduceert de taak voor gemeenten om een doelmatige geografische indeling van warmtekavels te bepalen en deze aan te wijzen aan een warmtebedrijf. De ligging van het huidige warmtenet van Eneco in de stad is voor een groot deel bepalend voor de kavelindeling. Andere private warmtebedrijven kunnen mogelijk ook een rol spelen. Daarom gaan wij via een marktconsultatie uitvragen welke warmtebedrijven (binnen de nieuwe wettelijke kaders) interesse hebben in het ontwikkelen van een warmtenet in Utrecht, in welk gebied en onder welke omstandigheden. Hiermee willen we een aanbestedingsrechtelijk onderbouwd antwoord krijgen op de vraag of er in de bestaande bouw van Utrecht mogelijkheden zijn voor zelfstandige warmtekavels met zelfstandige warmtenetten, en wat een doelmatige kavelindeling kan zijn. Hiermee kan ook worden bepaald in welk warmtekavel Overvecht-Noord ondergebracht kan worden. Het warmtenet van Overvecht Noord valt onder de uitbreiding van het huidige warmtenet. Dat betekent dat de planvorming voor Overvecht-Noord door kan gaan op de ingeslagen weg en het warmtekavel later vastgesteld wordt.

Elektrisch koken

Recent heeft uw raad het bestemmingsplan vastgesteld voor elektrisch koken voor de 320 woningen van Mitros. Meer dan de benodigde 70% procent van de huurders heeft ingestemd met het voorstel (laatste stand van zaken is 92%), waarmee we over kunnen gaan tot uitvoering in de woningen en de gasaansluitingen kunnen verwijderen. In het verlengde van dit project zijn we ook in gesprek met 5

Burgemeester en wethouders

Datum 13 december 2022
Ons kenmerk 4581023/20221031/LO

VvE's (circa 100 woningen) die op vrijwillige basis de overstap willen maken naar elektrisch koken. Samen met de bewoners wordt gewerkt aan een aanpak die aansluit bij hun wensen. De gemeente Utrecht heeft zich bij het ministerie van BZK ingezet om een betaalbare overstap mogelijk te maken voor elektrisch koken. Dit heeft erin geresulteerd dat vanaf 1 januari 2023 binnen de ISDE-subsidie een mogelijkheid geboden wordt voor bewoners, die zijn aangesloten op een warmtenet, om subsidie te ontvangen wanneer zij overstappen van gas naar elektrisch koken. Met de corporaties vervolgen we de gesprekken hoe zij alle woningen in Overvecht Noord voor 2030 aardgasvrij maken.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,